

SLOVENSKI NAROD.

„Slovenski Narod“ velja:

v Ljubljani na dom dostavljen	v upravnistvu prejeman:
celo leto K 24—	celo leto K 22—
pol leta 12—	pol leta 11—
četrt leta 6—	četrt leta 5:50
na mesec 2—	na mesec 1:90

Dopisi naj se frankirajo. Rokopisi se ne vračajo.
Uredništvo: Knafljeva ulica št. 5, (v pritličju levo), telefon št. 34.

Izšla vsak dan zvečer izjemni nedelje in praznike.

Inserati veljajo: petostopna petit vrsta za enkrat po 14 vin., za dvakrat po 12 vin., za trikrat ali večkrat po 10 vin. Pri večjih insercijah po dogovoru.

Upravnistvu naj se pošiljajo n. o. n. reklamacije, inserati itd. to je administrativne stvari.

Poznamo številke velja 10 vinarjev.

Na pismena naročila brez istodobne vpslatve naročnine se ne ozira.
Narodna tiskarna telefon št. 85.

„Slovenski Narod“ velja po pošti:

za Avstro-Ogrsko:	za Nemčijo:
celo leto K 25—	celo leto K 28—
pol leta 13—	za Ameriko in vse druge dežele:
četrt leta 6:50	celo leto K 30—
na mesec 2:30	

Vprašanjem glede inseratov naj se priloži za odgovor dopisnica ali znakica
Upravnistvo: Knafljeva ulica št. 5, (spodaj, dvorišče levo), telefon št. 85

Slovenci!

Ljudsko štetje se bliža!
Vsakega Slovenca dolžnost je, da prizna slovenščino kot svoj občevalni jezik, naj prebiva doma ali med tuji; svojega materinskega jezika se ne sme nikdo sramovati.

Nikdo naj ne napiše poleg slovenščine tudi še drug občevalni jezik, čeprav zna tudi še več drugih jezikov. Zapisan sme biti samo en občevalni jezik. Občevalni jezik ostane za vsakega, četudi drug jezik razume, le oni, v katerem od nekdanjaj najlažje in najrajši govori, v katerem se sporazume s svojimi sorodniki in rojaki.

Nemci, Madžari in Lahi bodo gotovo zapisali svoj materinski jezik, čeprav znajo tudi slovensko. — Mož kot glava rodbine zapiše občevalni jezik tudi za svojo ženo in otroke.

Polnoletne osebe, ki živijo pri tujih ljudeh, učenci, pomočniki, delavci, hlapei, dekle smejo po postavi sami določiti svoj občevalni jezik in nikdo nima pravice proti njihovi volji zapisati občevalni jezik. — Po postavi se ne sme nikomur prigovarjati ali celo groziti, kaj naj zapiše.

Ako števni komisar resno in pravično ne postopa, naznanite to takoj okrajnemu glavarstvu ali Vsesemu poslancu ali drugi odlični osebi ter zahtevajte poduk in pomoč!

Ne podpisite ničesar in ne pritrpite ničesar prej, dokler se niste prepričali, da se je zapisala resnica.

Neresnične napovedbe se po postavi kaznujejo z denarno globo ali zaporom.

Slovenci skrbimo, da bo naše število močno, ker po tem številu se nam bodo povsod odmerile pravice; ako nas je več, zahtevamo smemo več sol, več uradnikov, več gospodarskih pripomočkov od naše vlade.

Ako sami sebi in svojim rojakom dobro želimo, ravnajmo se po tem poduku!

Slovenci, kjerkoli prebivate, ne pozabite in ne zatajite svojih staršev, svojega jezika, svoje domovine!

Dr. Karel Kramarj

Danes obhaja češka javnost slavje 50letnice enega izmed najboljših

čeških sinov. Državnik in politik dr. K r a m a r j je prestopil prag one dobe, o kateri pravimo, da gleda Abrahama.

Morda ni v Avstriji nobenega naroda, ki bi imel zaznamovati v zadnjih desetih letih javnega življenja tako značilno osebnost, tako eminentno individualiteto, kakor jo posedujejo Čehi v dr. Kramarju, in nobenega avstrijskega politika ime se baš v zadnji dobi ni čulo imenovati tolikrat in pri vseh v države sedanjost in bodočnost globoko segajočih vprašanj kakor ravno Kramarjevo. In končno (kar gotovo ni najzadnje) najnovejšo gibanje avstrijskih slovanskih narodov, njih iskanje skupnih zvez, njih stremenje po skupnih ciljih je najožje spojeno z imenom moža, o katerem se more reči, da je eden izmed onih redkih Slovanov, v katerem se je združila sila zapadne kulture z vsemi prednostmi slovanske duše.

Dr. K r a m a r j je, kakor se pravi, po poklicu politik. Materijalna neodvisnost mu je že v zgodnjih letih nudila možnost posvetiti svoje sile političnemu delovanju. Pred 20 leti je komaj 30letni mož postal državni poslanec, kakor malokateri pripravljen in izobražen za zastopnika narodnih teženj. Bister um, temeljiti študije (zlasti narodno gospodarstvo in javno pravo ste bili specijalni stroki, v katerih se je Kramarj izraževal tudi na inozemskih univerzah), treznost naziranja, blesteči govorniški talent in globoko ukoreninjen demokratičen čut, lastnosti, ki so mladega poslanca predstirale za ustvaritelja in voditelja odločno narodne in napredne češke politike.

Sedaj petdesetletni mož ima za seboj že velikansko življensko delo — z njegovim imenom je združen preobrat v politiki češkega naroda, ki je v predločih časih le preveč se zaozila v meje tradicionalnega svojega »državnopravja« ter premalo udeleževala kulturno in gospodarsko silo svojega naroda v državni celoti. Naša zunanja politika, ki je bila prej izključno domena obeh »velikih« narodov, je v času Kramarjevem postala predmet resnega premostrivanja in vstrajne pozornosti, in Čehi so kot prvi izmed malih avstrijskih narodov predvsem po dr. Kramarjevi zaslugi spoznali veliko narodno važnost onih vprašanj, ki se dotikajo razmer-

ja naše države do drugih, Kramarjevo načelo »pozitivne politike« je navzlic vsem stvarnim neuspehom in dostikrat opravičenim kritikam v mnogem oziru odločno za velikansko veljavo in važnost, ki so si jo pridobili Čehi v naši notranji politiki.

Vse delovanje Kramarjevo je prepojeno od one globoke ljubezni do naroda, katerega sviga kakor plamen iz ognjevitih govorov njegovih, kadar gre v parlamentu zastopati narodno korist in čast. Koristi naroda podrejuje dr. Kramarj vse druge oziroma osebe in strankarske: v polni zavesti, da povzroči splošno in enaka volilna pravica njegovi stranki veliko škodo, je bil dr. Kramarj v prepričanju, da enotnost političnih pravic izsili vpliv in veljavo celega naroda na zunanji, najgorenejši zastopnik velike reforme.

Vse češko kulturno in gospodarsko življenje šteje dr. Kramarj med svoje najboljše in najgorenejše podpiratelje in ni je splošno narodne zadeve, ki bi ne vzbujala njegovega zanimanja in študiranja.

Dr. Kramarjev pomen sega čez meje lastnega naroda. Zediniti vse sile predvsem avstrijskega Slovanstva ter jih strniti v enotno smer, v kateri bi se udeleževal njega politični vpliv in smislu narodno pravične in objektivne obzirnosti na težnje in stremjenja vseh avstrijskih narodov, je ena izmed onih nalog, ki jih je dr. Kramarj sam opetovano štel med svoje življenske, premišljene in na zdravih temeljih sloneče delo za ideje bratstva, enakosti ter kulturnega in gospodarskega zblizanja vseh slovanskih narodov, ki ga poznamo pod imenom neoslavizma, ima svojega iniciatorja v dr. Kramarju, kateremu se je posrečilo pridobiti si kot sodelavce najodličnejše moze med posameznimi slovanskimi narodi.

Hiba, katerih tudi dr. Kramarj ni prost, ne more kaliti velikega pomena tega moža, ne le za češki narod, temveč za celo napredno Slovanstvo.

Opetovano je dr. Kramarj pokazal dejansko ljubezen tudi napram Slovincem. S tem večjim veseljem se zato pridružujemo čestitkam, ki jih danes izreka cela napredna češka javnost zaslužnemu politiku in državniku ter mu kličemo: Na mnogo leta!

Berce in „Mir“ pred koroškimi porotniki.

V ponedeljek, dne 19. decembra, vršila se je sodna obravnava pred celovskim porotnim sodiščem radi tožbe, ki jo je napril župnik Berce koroškemu »Miru« zavoljo razžaljenja časti. Pri tej obravnavi je bil »Mir« oproščen in klerikalni listi razglasajo s posebnim zadovoljstvom, da se je »Mirovemu« zastopniku dr. Brejcu sijajno posrečil dokaz resnice. Res, posrečil se je dr. Brejcu dokaz resnice in to celo sijajno, saj so za to glasovali porotniki soglasno, oziroma z 11 glasovi proti enemu. Nastane pa vprašanje: kaka resnica se je dokazala, resnica, kakršna resnica je, ali resnica kakršna je potreboval ob obravnavi »Mira«? Sest let je resnica o Sori in o župniku Berceu prava mučenica, šest let zatratje svojim preganjalcem, da so krivični, ali ti imajo zakrknjeno srce in da bi zatopili vsak očitek, ki bi se jim hotel v sicer zamorjeni vesti oglasiti, iščejo svoje resnice, delajo svojo resnico. Koroški porotniki so pričali resnici, toda le taki, o kakršni so bili poučeni po dr. Brejcu, o pravi resnici pa pričali niso mogli, ker je niso poznali, ker se jim jo je zakrivalo z lažjo, s prikrievanjem resnice in z zavijanjem dejstev.

»Motu proprio« je dodal dr. Brejce, kako treba uvaževati škofove ukaze. Vsak posvetnjak mora škofa ubogati, duhovnik pa se mu mora pokoriti tudi v slučaju, če bi škof kaj krivičnega zahteval (— ako si to pri škofu sploh misliti moremo! —). Ker je Berce rekural zoper škofov dekret, v katerem ta sam priznava svojo nevednost, in je Rim razsodil v prid župniku Berceu in v strašno jezo škofu Jegliču, je v tem krivda Berceova dokazana.

»Perfecta devastatio« na Sori je nastala, ko je Berce, branec svoje časti, poklical na pomoč sodnijo zoper tiste, ki so mu čast krtili. Prišel je namreč iz Ljubljane ukaz, naj se ljudstvo hujša zoper župnika, s tem nastane »odium populi« in škof dobi pravico, da Berceja premesti. Ljudstvo pa se je držalo krčevito svojega župnika in te zveze ni razdejala no-

bena klerikalna sila. Naročeni, ali vsaj odobreni naskoki nekaterih ljudi so bili odbiti, prenehali pa so popolnoma, ko je zaslužil župan Svolski tritedensko poostreno ječo. Nekateri teh naskokov so bili naročeni, da! plačani iz Ljubljani Vendar pa je videl dr. Brejce krivdo le na Berceu. Berce je bil kriv, da so bili žalile obsojeni, ker jih je tožil, Berce pa je bil tudi kriv, ker ni bil nikdar obsojen, dasi ga je n. pr. sam oče Smove tožil trikrat in pri tem pogorel trikrat. Po dr. Brejčevem bi ne smel Berce nikogar tožiti in vse voljno pretrpeti, da! tudi to rodi sovraštvo, če je župnik tožen in se brani obsodbe. Župan Svolski je imel prav, da je župnika tožil, ta pa je neduhovniško ravnal, da je Svolski tožil in mu dodal k prestanim obsodbam (v državnem zboru so jih našli 16) še 2 novi, 1 tritedensko poostreno, drugo poostreno štiritedensko. G. Berce! na ta način ne spada te na Soro. Vi ste sicer posnemali dr. Susteršiča, ki je tožil župana Svetlina radi znane žindre, ali, Vi niste dr. Susteršič, Svetlin pa tudi ni Svolski. Capito? Vi ste krivi!

»Olivac«. Neskončno spoštovani gg. porotniki! Slišali ste, da današnji toženec samega škofa ni ubogal, da je toževal svoje najboljšje župljane — spominjam posebno na častitljivega bivšega župana Svolskega —, slišali ste nekaj pisem, o katerih prepričam sodbo vam, jaz le rečem toliko, da, če tudini ni resnice na tem, je že dosti, da so pisana, da kdo sploh kaj takega piše. — Visokocastiti gg. porotniki! Kaj bi vi rekli, ako bi vaš župnik pri vsaki tožbi prodir, kaj bi vi rekli, ako bi ga ne mogli nikdar obsoditi? Sedaj pa premislite, velenjeni gg. porotniki! V »Korošču« je imenoval Berce nas, najboljšje slovenske rodoljube, lenuhe in prodance in nas je primerjal Efialtu in Iskarjotu; mi ga nismo tožili, obračunajmo danes za to nesramno razžaljenje. Da, preljudi gg. porotniki, sam poslanec Grafenauer je obsodil radikalno slovensko stranko na Kranjskem, ki dela težave glede poučevanja nemščine, in k tej stranki spada župnik Berce. Jaz pa se dostavljam, predragi moji, da je med vami in nami, ki nam pravijo, da smo klerikalci, nekaj duševnega sorodstva, kar izraža beseda »Frei-

LISTEK.

Klerikalizem in omejenost ljudstva.

Klerikalizem ima svojo glavno oporo v nezavednih ljudeh. Čim bolj zabiti je kdo, tem bolj je pristopen klerikalnim idejam, ki vse merijo na to, da se ohrani ljudstvo v srednjeveški temi in nerazsodnosti. Zato se zastopniki klerikalizma boje prosvete in omike narodove, zato ji nasprotujejo vsepovsod z največjo brezobzirnostjo, češ, da je v kvar časi, še bolj pa večni sreči dotičnika.

Vsakogar izmed nas mora biti naravnost življenski namen, da odpiramo ljudstvu oči in mu pojasnjemo, da je klerikalizem grob zanj in da se ga mora otresti, če ne zlepa, pa zgrda. Zastaviti moramo prav vse sile, da dopovemo ljudem, kaka škoda je za naš narod, pa tudi s splošno človeškega stališča, če robujejo klerikalizmu, ki mu je mar edinele posvetna oblast duhovščine.

Iti pa je treba v tem oziru takoj z vso odločnostjo na delo, ker vsako odlašanje pomenja gotovo izgubo na naši strani in povečanje moči na klerikalni. Kajti človek, čim je spregledal, kako ga je klerikalizem tiščal v zabitosti, postane na mah njegov naj-

hujši nasprotnik in nikdar več ne bo služil klerikalnim nakanam in ciljem.

Da klerikalizmu še nikdar ni bilo za probujo ljudstva, vidimo na vseh koncih, ko je uprav tam, kjer se klerikalizem najbolj šopiri, zabitost in omejenost ter nezavednost najbolj razvita. Klerikalci se boje poleg naprednih knjig in časopisov zlasti sol, zato jih spodbopavajo tam, kjer so, kjer jih pa še ni, se pa z vsemi močmi upirajo, da bi se ustanovile.

Da je ljudstvo zaostalo in zabito, o tem nam je najdrastičnejša priča praznoverje in babjeverje, ki je v naravnost grozni velikosti in obseznosti razširjeno med dobrim in vernim katoliškim ljudstvom. Praznoverje klerikalizem umetno goji, kolikor se to le da in dočim naš škof Bonaventura piše o vsem mogočem, da bi pončil ljudi — seveda njegova metoda dosega ravno nasprotni cilj! — o praznoverju se mu ne ljubi izgubljati besedi, ker čim več praznovernosti je v takozvanem katoliškem ljudstvu, toliko rajše trpi kravi pot izmozgovanja, ki se vrši na njem.

Pred seboj imamo drobno knjižico, ki naše trditve potrjuje z naravnost sijajnimi dokazi. Brez naslova je knjižica sama na sebi, le posamezni odstavki imajo naslove, a vsak nepobitno spričuje, da je omejenost katoliškega ljudstva neomejena!

Navedi hočemo par odstavkov iz

te knjižice. Na prvi pogled postavlja vsebina teh odstavkov veri in cerkvi vdano ljudstvo v smešno luč, če pa stvar premislimo, se nam pa mora to ljudstvo zasmiliti v dno srea, da vlada še tolika tema v njegovi duši.

Da smo tako pavšalno izrekli to svojo trditve, je vzrok, ker smo za trdno prepričani, da je takih knjižic ali vsaj delov njih na tisoče med našim ljudstvom, ki veruje nanje kot na sveto pismo, ki je, mimogrede omenjeno, v marsikakem oziru dokaj slineno s temi bedarijami.

Naj navedemo torej par tipičnih zgledov!

Kako pogasijo ogenj brez vode?

Zapiši te-le črke na vsako stran krožnika, vrzi ga v plamen in takoj bo ugasnil!

S A T O R
A R E P O
T E R E T
O P E R A
R O T A S

Kako se ubraniš ognja?

Vzemi črno kokoš iz gnezda, zjutraj ali zvečer, odreži ji vrat, vrzi jo na zemljo, izreži iz nje želodec; nato glej, da dobiš kos srajce, ki jo je nosila devica; to dvoje zvij in pazi, da dobiš jajce, ki je bilo znešeno veliki četrti; to troje ovij z voskom, deni v lonec, pokrij in zakopli pod večnim pragom. Tako gotovo, kot je bog v nebesih, če ti gori na desni in levi, ti ogenj ne more škodovati.

Če te boli grlo.

Job je šel na potovanje s palico v roki. Srečal ga je bog in mu dejal: Job, zakaj si tako žalosten? Job je rekel: Kako bi ne bil žalosten, ko me pa tako grlo boli. In bog je rekel: V oni-le dolini je studenec, ta ti bo ozdravil grlo in usta, v imenu boga Očeta, Sina in Sv. Duha. Amen.

To izgovori zjutraj in zvečer po trikrat in gotovo pomaga.

Za pomoč pred strahovi in coprnici.

I.

N. R. J.

I.

sanctus.

spiritus.

I.

N. R. I.

I.

Kako se pomaga kravi, če ji je coprnica mlekovzela?

I. Kriz Jezusa Kristusa mleko zli.

I. Kriz Jezusa Kristusa vodi zli.

I. Kriz Jezusa Kristusa zli.

Te besede napiši na tri papirje; nato vzemi mleko bolne krave in te tri papirje, nstrgaj od črepinje obešenega hudodelca, deni vse v ponev, dobro zapri in postavi k ognju, da se ponev vsa razbela. Coprnica mora poginiti. Tiste tri papirje pa tudi lahko deneš v usta, greš pod kap in petkrat izgovoriš gornje besede, potem pa daš papirje živini. Ne samo, da boš pri tem videl vse coprnice, tudi živali bo pomagano.

Če imaš mrzlico!

Zjutraj zgodaj moli, potem preobri srajco, najprej lev rokav in reči: Srajca, obrni se, in ti mrzlica, pojdi proč od mene! Tukaj imenuj ti stega, ki ima mrzlico. To ti rečem za kazen v imenu boga Očeta, Sina in Sv. Duha. Amen.

Te besede izgovarjaj tri dni zaporedoma in mrzlice ne boš več imel.

Kako se zagovori tatu, da mora obstati?

Govori ta zagovor četrti zjutraj pred solničnim vzhodom na prostem.

Tatovi, rotim vas, da bodite pokorni, kakor je bil pokoren Kristus svojemu nebesnemu Očetu do križa in stojte in ne pojdit mi spred oči, v imenu sv. Trojice; ukazujem vam pri božji mogočnosti in včlovečenju Jezusa Kristusa, da mi ne greste izpred oči † † †, kakor je stal Kristus ob Jordanu, ko ga je sv. Janez krstil. Rotim vas, tatovi, da mi stojte, kakor je stal Kristus, ko so ga križali na gori Kalvariji in je rešil očake iz predpeklja. Tatovi, zvežem vas z vezmi, s katerimi je zvezel Kristus pekla, tako ste tatovi zvezani † † †.

Da prinese tat ukradeni reč nazaj.

Pred solničnim vzhodom pojdi pod hruško, vzemi tri žebje od mrtvaške truge ali tri še nerabljenke podkovne žebje, drži jih proti solničnemu vzhodu in reči:

nem oziru. Vseled tega se je sklenilo, da se priredi skupno s tukajšnjim delavnim »Sokolom« običajni »Silvestrov večer«, na kar že danes opozarjamo. Predstavljal se bo na krasnem novem odru v »Sokolski dvorani« burka »Lokavi snubač«; da se bo občinstvo pri igri dobro zabavalo ter se pošteno nasmejalo, jamčijo nam imena že znanih gg. igralcev in igralcev. »Sokol« postavi več lepih živih slik, opolnoči govori občinstvo ter prijubljeno gosp. H—k poslovljni govor staremu, ter pozdravni novemu letu — z eno besedo, preskrbljeno je za vse, da se cenjenemu občinstvu ne bo treba pritoževati radi — dolgega časa. Da bo tudi plesateljina mladina prišla na svoj račun, za to bo skrbela znana ciganska godba. — Skrbljivo je torej za vse — samo eno je še potrebno, to je, da prihihi na to prireditelj cenjeno občinstvo, tako iz Krškega, kakor tudi iz okolice, v najobilnejšem številu ter prinese sabo samo nekoliko dobre volje — vse drugo se bo že naredilo... Vsem prijateljem nepriljene zabave ter sploh vsem, ki hočejo pričakati novo leto v dobrem razpoloženju, kličemo: Na veselo svidenje na »Silvestrovem večeru«!

Narodna Čitalnica v Metliki je na svojem običnem zboru, dne 17. grudna izvolila sledeči odbor: G. Rado Predalič, predsednikom; g. Milan Guštin, podpredsednikom; g. Zdravko Novak, knjižničarjem; g. Hizeberger Ivan, gospodarjem; g. Gabrijan Leopold, tajnikom; g. Fleischman Lovro, blagajnikom in g. Nikič Cirila, odbornikom. Namestnikom: gosp. Franc Jakob, Podgornik Anton in Hrehorič Josip. G. Guštin Milan je podaril knjižnici 20 K in trgovci g. Grabrijan 5 K, mesto običajnih novoletnih daril. Želeti bi bilo, da bi našla med g. trgovci v Metliki še mnogo posnemovalcev, ker je obstan knjižnice za mesto Metlika važnega pomena. — Na starega leta dan priredi Čitalnica silvestrov večer z zanimivim sporedom.

Silvestrov večer v koči na Poreznu (1631 m) priredi Cerkljanska podružnica »Slovenskega planinskega društva«. — Dostop k tej koči je jako lahak tudi v snegu, iz železniskih postaj Hudajuzna in Podbrdo.

Gledališko društvo na Jesenicah. Na novega leta dan ob 3. uri popoldne ponavlja »Gledališko društvo« na Jesenicah po J. Spicarju dramatizirano »Miklovo Zalo«. Ker je železniska zveza zelo ugodna, so vnanji udeležniki lahko udeležje. Pri prvi predstavi je vsled nedostajanja prostora nebroj občinstva odšlo, zato opozarjamo s tem vnanje udeležnike, naj si naroče že prej pri »Gledališkem društvu« na Jesenicah vstopnice, da ne bi morda zastoj hodili. Oziralo se bode le na naročbo s poslano vstopnico.

»Mariborski Sokol«. Občni zbor bo v sredo, dne 11. prosinca 1911 v sokolski sobi v »Narodnem domu« v Mariboru.

Prosveta.

Slovensko deželno gledališče. Danes, v torek se vprižori v mnogih letih ena izmed najlepših modernih oper, resno umetniško delo prve vrste, Humperdinckova opera v treh dejanjih »Janko in Metka« (za nepar). Ta opera je prav skrbno nastudirana od g. kapelnika E. Czajanke in najvestneje vprižorjena od g. H. Nučiča. Gledališke dekoracije so jako lične in specijalno za to opero naslikane. Sodelujejo gđe. Nadasova (vešča Hrustalka), gđe. Mar. Peršlova (mati), g. Peršl (oče), gđe. Thalerjeva (Janko), gđe. Šmidova (Metka) in gđe. Roza Peršlova (skrat), ženski zbor in ves orkester. — V četrtek se opera ponavlja za parabonente. — Na novega leta dan popoldne ob 3. se poje Leharjeva opereta »Grof Luksemburški«, zvečer se igra prvič burka »Mišnica« (za nepar).

Jubilejna razstava. Katalog umetniške razstave je — sicer precej pozno — izšel. Katalog je večje oblike kot katalogi prejšnjih razstav, ter ima kot epilog daljši članek, obsegajoč kratek pregled razvoja umetnosti pri nas v pretečenem stoletju — spisal R. J a k o p i č, akademični slikar in posestnik umetniškega paviljona. — Poleg seznama razstavljenih predmetov in imenovanega članka, vsebuje katalog tudi več reprodukcij, na posebnem papirju, slik ki so na tej razstavi in tudi iz I. in III. umetniške razstave, ter ima radi tega katalog trajno vrednost. Ustrezno je pa s tem tudi vsem onim, ki te razstave še niso posetili in morda čakali na katalog. Katalog se dobiva v razstavi pri blagajni, ter se bode tudi dobival v ljubljanskih knjigarlah. — Razstava se v kratkem zaključí, zato treha vsakomur, ki si jo še ni ogledal, da se nemudoma potru-di v razstavo, ki mu nudi redko priliko občudovati razvoj umetnosti pri nas v naših skromnih razmerah.

Katalog jubilejne umetniške razstave. (Založil in izdal — najbrže lastnik umetniškega paviljona g. R.

Jakopič.) Dolgo je bilo treba čakati, da smo dobili katalog umetniške (jubilejne) razstave. Mnogo težav, neprilik, ovir in truda je imel izdajatelj, predno nam je zamegl postreči s katalogom sedanje razstave. To je med Slovenci prvi ilustrirani katalog umetniške razstave. Vidi se, da je imel izdajatelj najboljši namen nam nuditi v marsikakem oziru popoln katalog trajne vrednosti. — Brezdvomno je bil dober namen, kljub temu, da katalog ne odgovarja — morda ker je to prvi ilustrirani katalog, kakršnega bi si želeli. V prvi vrsti bi se lahko zahtevalo od ilustriranega umetniškega kataloga, da so priobčene silke reproducirane dobro (čisto). Če se že izbere poseben in boljši papir za ilustracije, morajo biti iste reproducirane brez — osobito tehničnih — hib in ne zamazane, sicer se tiskarna — ta ali ona — ne priporoča. Le pogledimo katalog prve umetniške razstave v paviljonu, tu vidimo kako okusno je isti izvršen in s kakim okusom so zbrane črke za besedilo. In primerjajmo katalog sedanje razstave. — Ideja, katalogu priložiti inserate, je hvalevredna in bi se že davno bila lahko uporabila. Inserati lahko krijejo, če že ne vse, pa brezdvomno vsaj pretežno večino stroškov za katalog. Samo v bodoče bi svetovali, pri zbiranju in razdelitvi inseratov večjo pozornost. V katalog umetniške razstave spadajo v prvi vrsti — če že ne umetniško izvršeni inserati — vsaj taki, ki so v zvezi z kakršnokoli umetnostjo n. pr. inserati raznih slov. založništev, umetniških zavodov, šol, trgovin z raznimi potrebščinami za umetnike itd. Ako pogledamo ilustrirane kataloge umet. razstav drugod, vidimo kako skrbno in z umetniškim okusom so izvršeni. Kako se pazi na okusno razdelitev in tisk besedila, kako skrbno izbrane in brez hib so natisnene slike in izbrani inserati lepo urejeni. Tak katalog zasluži, da si ga vsakdo brani v spomin na razstavo. Sicer pa je pri nas to prvi ilustrirani katalog in smo prepričani, da bomo v bodoče imeli priliko videti v vsakem oziru popolne in z umetniškim okusom dovršene kataloge. — Priporočamo katalog vsakomur in posebno obiskovalcem razstave, da si ga nabavi, ker le na ta način bode mogoče se v bodoče nuditi ilustrirane in dragocene kataloge naših umetniških razstav.

Razglednice. — Prve razglednice iz naših umetniških razstav je založil g. R. J a k o p i č in sicer po slikah, ki so razstavljene na sedanji umetniški razstavi. Razglednice so okusne in dobro uspele reprodukcije slik: R. J a k o p i č »Križanska cerkev v Ljubljani«, Iv. Grohar »Gerajec« in M. J a m a »Borovce«. — Toplo priporočamo te razglednice in upamo, da se bode sl. občinstvo pridno posluževalo teh razglednic pri novoletnih čestitkah, kakor tudi pozneje, ter bode znalo ceniti vrednost posnetkov po slikah naših slovenskih umetnikov. — Razglednice se dobe pri blagajni v umetniškem paviljonu in tudi po ljubljanskih trgovinah razglednic.

Slovanski Jug.

— Pozabljen predsednik. Hrvaškemu banu dr. Tomašiču se je končno posrečilo, da si je v saboru ustvaril sebi vdano večino, ki je izvolila za predsednika sabora banovega zapupnika dr. Neumana. Sabor je bil sklican v prvi vrsti radi tega, da sprejme proračun. Dotično predlogo je vlada sestavila ter jo predložila saborskemu predsedstvu. Izvoljen je bil tudi proračunski osek, ki ima razpravljati o vladni predlogi glede proračuna. Dolžnost saborskega predsednika bi bila, da bi poskrbel za to, da bi vladna predloga prišla pravočasno v proračunski osek. Ker pa je novoizvoljeni predsednik sabora dr. Neuman še parlamentarni novinec, je pozabil vladno predlogo odkazati proračunskemu odsedu in je sabor odgodil do 23. januarja, ne da bi imel proračunski osek med tem časom kakršnegakoli dela, da si je bil izvoljen prav radi tega, da bi razpravljal za časa parlamentarnih počitnic o proračunu ter ga po možnosti rešil. Ta pozabljivost, oziroma neizvežbanost predsednika dr. Neumana je spravila vlado v zelo mučen položaj. — Kakor se govori, bo sedaj zahtevala — opozicija, ki jo tvori hrvaško-srbska koalicija in Starčevićeva stranka, da se skliče sabor čim najprej, da vžame v pretres proračun.

— Umetniška razstava v Osijeku. Klub hrv. književnikov je priredil v Osijeku umetniško razstavo, ki je bila slovesno odprta pred nekaj tedni. Svoje umotvore je razstavilo osem slikarjev in dva kiparica. Na razstavi so zastopani večinoma sami slavonski umetniki. Najboljše stvari je razstavil profesor Dragan Melkus. — Odprtje električne železnice v Dubrovniku. Med Dubrovnikom in Gružem so zgradili električno cest-

no železnico, ki je bila slovesno odprta 22. t. m. Cerkevno ceremonijo je opravil škof dr. Marčelič. Slavnostno govore sta imela dubrovniški župan dr. Pero Čingrija in marki Luka Bona.

— Dopolnilna občinska volitev v Zagrebu. Dopolnilna volitev za enega občinskega svetnika v Zagrebu je razpisana na dan 29. t. m. Klub združenega hrvaškega meščanstva, ki ga tvori pristavi hrvaško-srbske koalicije in Starčevićeve stranke, je postavil za kandidata Milana Krešića, vpokojenega tajnika zagrebske trgovske in obrtne zbornice.

— Srbska vlada in dunajski list »Die Zeit«. Dunajski list »Die Zeit« je imel svoječasno v Belgradu za svojega dopisnika Izidorja Steinhardta, ki je Srbijo blatil na najpodlejši način. Srbska vlada je bila končno primorana Steinhardta izgnati iz Srbije. Steinhardt se je nato preselil v Zemun, kjer je nadaljeval gonjo proti Srbiji. Srbska vlada je nato listu »Die Zeit« odtegnila poštni debit. V zadnjem času pa je »Die Zeit« sprejela svoje stališče nasproti Srbiji ter si tudi preskrbela drugega dopisnika, ki piše dokaj pošteno o dogodkih v Srbiji. Z ozirom na to je srbska vlada, kakor čitamo v »Tribunic«, zornet dovolila poštni debit listu »Die Zeit«.

Razne stvari.

* Prva šolska čitalnica v Avstriji je bila odprta 2. dni v jubilejni šoli v Strašnicah pri Pragi. Odprtje čitalnice za šolske otroke je važen kulturni čin.

* Navidežno mrtev v grobu. Iz Rima poročajo: Mladi tenorist Attioli se je vsled nesrečne ljubezni ustrelil. Ko so truplo prenesli na pokopališče, je grobokop zaslišal kar naenkrat nekako ječanje iz groba. Hitro so poklicali zdravnike, ki so konstatirali, da je Attioli še živ. Upanje imajo, da ga morda še ozdravijo.

* Najbogatejši pisatelj na svetu. Pred kratkim so v Londonu odprli oporoko pisatelja in sotrudnika časopisa »Punch« Silvera. Pri tem se je pokazalo, da je pisatelj zapustil premoženja za 28 milijonov kron. Niti njegovi najboljši prijatelji niso vedeli, da ima Silver toliko premoženja. Londonski listi pravijo, da je bil Silver najbogatejši pisatelj na svetu. Davek od dedščine bo znašal okoli sedem milijonov kron.

* Umeten les. Vse je že umetno — zdaj celo les. Na Nemškem je vzel Holbing že patent na umetni les. Umetni les se dela iz šote in apne sledeče: šota se dobro izpere, zmeša z ugašenim apnom in nekaterimi drugimi snovmi, nalije se v forme in močno stisne, da gre voda kolikor mogoče iz mase, nato se pa na zraku posuši. Ta umetni les je trpežnejši od navadnega, ker ne gnije in ne gori. Da se tudi lažje obdelavati. Pripraven je predvsem za tla, stropne strehe itd. V Ameriki že delajo tovarne za izdelovanje umetnega lesa.

* Madame de Thebes prorokuje. Madame de Thebes objavlja vsake leto mal almanah, v katerem so njena prorokovanja za prihodnje leto. Pariški listi že prinašajo njena prorokovanja za leto 1911. Madame de Thebes prorokuje, da »stoji Venera na horizontu« in da bo prihodnje leto v znamenju tega planeta. To seveda mnogo obeta. Francoskim ženam obeta, da bodo igrale večjo vlogo nego doslej. Feministična misel s rapidno razvija in razširja. Francosko bodo videli večjo in vso Evrope spremenjeno. Francoska si bo zopet osvojila svojo moralno krono. Sicer se bodo pa ti dogodki l. 1911. Še le pripravljali. Leto 1912 se bodo razvijali in l. 1913 bodo končani.

— Umrl je v Štepanji vasi pri Ljubljani posestnik in gostilničar g. Leopold Novak v starosti 34 let. P. v m.!

Telefonska in brzojavna poročila.

Češko - nemška pravna pogajanja.

Praga, 27. decembra. Češko-nemška pravna pogajanja se bodo takoj po novem letu nadaljevala. Zagotovljeno je, da se bodo teh pogajanj udeležile vse deželnozbornske stranke. — Vlada namerava se pred zasedanjem državnega zbora sklicati češki deželni zbor. Dnevni red za prvo sejo deželnega zbora se določi sporazumno. Dan zasedanja še ni določen, vendar bo pa skoraj gotovo 10. januarij.

Ban Tomašič na dopustu.

Zagreb, 27. decembra. Ban Tomašič je šel na dopust. Odpeljal se je v Zagreb, da se pozdravi. Zadržal se je imel namreč v Zagrebu. Ban se vrne nekaj dni pred zasedanjem hrvaškega sabora, ki bo odprt dne 23. januarja v Zagrebu, da konfirira s delavnimi strankami sabora o delavnem programu.

Konferenca v Budimpešti. Budimpešta, 27. decembra. Danes sta dospela sem vojni minister baron Schönaich in avstrijski ministar predsednik baron Bienerth. Mornariški poveljnik Montecuccoli je včeraj sem dospel in je imel konferenco s trgovinskim ministrom Hieronymom radi reške ladjedelnice »Danubius«.

Delegacijsko zasedanje. Budimpešta, 27. decembra. Clani delegacij dospejo danes in jutri sem. V sredo bo prva plenarna seja. Slovesna otvoritev po prestolonasledniku Franu Ferdinandu bo 29. t. m. v budapeštanskem cesarskem dvorcu. Clani avstrijske delegacije bodo sprejeti ob enajsti uri, clani ogrske delegacije pa ob dvanajsti uri popoldne. Predsednik ogrske delegacije bo letos grof Zichy, podpredsednik pa tajni svetnik Ludvik Lang. Po slovesni otvoritvi bodo delegacije najbrže se ta teden začele svoja meritorna posvetovanja. Na dnevnem redu je indemiteta za skupni proračun za l. 1911. Baron Aehrenthal in Burian bosta predlagala, ker se proračun za l. 1911 še ni mogel votirati, trimesečen provizorij za skupne izdatke in dohodke.

Srbska ministrska kriza. Belgrad, 27. decembra. Vesti o ministrski krizi se za zdaj dementirajo. Kljub temu vztraja »Tribuna« pri tem, da se to dementira z gotovim namenom, iz katerega se da sklepati, da je kriza prenehala biti latentna in da še ni ugoden trenutek, da se kriza proglasi za aktualno. Ta trenutek nastopi, ko se šef vlade Nikola Pašić vrne v domovino.

Bolgarski proračun sprejet. Sofija, 27. decembra. Sobrajanje je sprejelo v zadnji svoji seji proračunsko predlogo.

Vlom v turško poslanstvo. Carigrad, 27. decembra. Pri turški porti so silno razburjeni, ker so 24. t. m. vlomili v arhiv turškega poslanstva v Sofiji. Tatovi so iskali dokumente, ki bi se nanašali na razmerje med Turčijo in Rumunijo. V sofijških krogih so namreč še vedno njenja, da obstoja med Turčijo in Rumunijo vojaška konvencija.

Avstrija in Rusija. Petrograd, 27. decembra. V tukajšnjih krogih so prepričani, da skuša Nemčija ustvariti med Avstrijo in Rusijo prijateljske razmere. Bolše potovanje avstrijskega poslanika Berchtolda v Berlin je baje s tem v zvezi.

Fotografiranje na daljavo. Petrograd, 27. decembra. Prof. Rožnik, ki je — kakor znano — izumil fotografični aparat, s pomočjo katerega je možno električnim potom na daljavo fotografirati, je izjavil, da bo mogoče s pomočjo tega aparata proizvajati električne fotografije, ki bodo kazale, kako je osrčje zemlje, kake so globočine morja itd. Prof. Rožnik je dalje izjavil, da bo za napravo aparata, ki bo stal okrog 500 frankov, še treba nekaj časa, predno bo tako urejen, da bo splošno porablen.

Spokorjeni saški princ. Berlin, 27. decembra. »Lokal-anzeiger« poroča iz Rima, da se je saški princ Maks nastanil v dominikanskem samostanu. Podpisal je dokument o preklicu svojega članka. Princ je prosil papeža, da ga sprejme v posebni dvijenci.

Gospodarstvo.

— Vojaška uprava kupi po trgovskih uzaneah za Gradec 2050 q rži; za Maribor 2550 q pšenice, 12.350 q rži in 4150 q ovsa; za Celje 100 q ovsa; za Celovec 2650 q rži; za Beljak 1650 q rži. Tozadevna razprava se vrši 4. januarja 1911 pri c. in kr. intendantu 3. kora v Gradcu. Kolekovane prodajne ponudbe se morajo vložiti najdalje do devetih omejenega dne pri intendantu 3. kora. Nakupne avize in uzanec se dobe tudi pri vojaških oskrbovalnicah v Gradcu, Mariboru, Celovcu, Ljubljani, Gorici, Trstu in Pulju.

— Sanacija centralne blagajne v Celovcu. Iz Celovca poročajo: »Länderbanka« je včeraj dala prvih 500.000 K kot prvi obrok za sanacijo centralne blagajne na razpolaganje. Veljanjene posojilnice so dobile 13 odstotkov njihovih vlog izplačanih.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Rasto Pastoslemšek.

Mnenje gospoda dr. H. N. Deavlettiana Carigrad.

Gospod J. Serravallo, Trst.

Zapisal sem večkrat Vaše Serravallovo kina-vino z železom v svoji klijenteli in imel sem vedno čudovite uspehe. Upljiv tega izvrstnega izdelka je hiter in gotov.

Carigrad, 3. decembra 1900. Dr. H. N. Deavlettian.

Meteorološko poročilo.						
Vizina nad morjem 3602. Štetilni meter nad 7200 m						
Decembar	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura v C	Vetrovi	Nebo	
24.	2. pop. 9. zv.	736.8 733.4	—4.6 —5.2	sl. zah. sl. sever	megla	
25.	7. zj.	728.2	3.3	sr. zahod	oblačno	
	2. pop. 9. zv.	725.7 726.0	2.2 1.8	sl. svzh. slab jug	oblačno dež	
26.	7. zj.	726.4	1.1	sl. svzh	megleno	

Srednja predvčerašnja temperatura —5.2°, norm. —2.4° in včerašnja 2.4°, norm. —2.3°. Padavina v 24 urah 0.0 mm in 3.0 mm

Potrjim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem prebrisko vest, da je naš iskreno ljubljani soprog, oz. brat, gospod

Leopold Novak

posestnik in gostilničar

danes ob 7. uri zjutraj po daljši težki bolezni v starosti 34 let, previden s tolažili sv. vere mirno preminul.

Pogreb nepozabnega rajnika se vrši jutri v sredo, 28. decembra t. l. ob 4. uri popoldne iz hiše žalosti v Štepanji vasi št. 38. na pokopališče k Božjemu grobu.

Posmrtni maše se bodo darovale v župni cerkvi pri sv. Petru. Bodi mu blag spomin!

Štepanjvas, 27. decembra 1910.

4294 **Žalujoči ostali.**

Samo zanesljiv, spreten, trezen

zidarski polir

samski ali oženjen, nemščine in slovenščine zmožen v besedi in pisavi, se sprejme z januarjem 1911. Služba bi bila v nekem provincnem mestu Stajerskega. — Ponudbe z navedbo zahtevne plače na anončno ekspedicijo Edvard Braun na Dunaju 1, Rotenturmstrasse 9. 4227

Prodaja se 2541

prostorna hiša

z dvornico, vrtom in dvoriščem; pripravnica je za vsako obrt. Poizve se pri lastniku Jenkova ulica št. 16.

Stanovanje

z 2—3 sobami v bližini pošte iše stranka 2 oseb. Ponudbe pod »Parket« na upravnistvo »Slov. Naroda«. 4242

Češke brikete

in kosovni premog, najboljši in najcenejši kurivo za peči, podkurilna drva nepotrebna, (navodilni zastoni) priporoča po najnižji ceni »Češke skladišče premoga,« Nova ul. 3. v Ljubljani. 4292

Žagar

za žago na jarem (Vollgatter), ki dobro razume napenjati in brusiti, z dobrimi izpričevali se takoj sprejme. Ponudbe pod »Gaterist« na upravnistvo »Slov. Naroda«. 4193

V najem se odda od 1. januarja 1911 naprej ali preda, dobro vpeljana

trgovina

z mešanim blagom

na deželi. Kdor bi imel veselje do vinnogradništva, kupi lako nekaj posestva. Vprašati je: Ignacij Pogan, Gabrije p. Štanjel na Krasu. 4283

Ravnokar je došla nova pošiljatev

lepih reklamnih koledarjev

katere oddam po izvanredno niski ceni. — Vpraša se naj pri Jvanu Jonacu v Ljubljani, nasproti glavni postaji. 4293

Lecturing in the "Narodnoye Vycherneye."